

Opgave 2 De politieke integratie van Europa

tekst 3

“Invoering euro is opmaat voor politieke eenwording”

(...)
Tijdens de (...) manifestatie: ‘Euro:
splitszwam of bindmiddel’ stelde de huidige
president van De Nederlandse Bank, Nout
Wellink, in een debat over de euro,
5 bescheiden dat de invoering van de euro niet
meer is dan een middel ter verwezenlijking
van een hoger doel. Een andere deelnemer
aan het debat, de historicus Brands,
poneerde echter de stelling dat zo’n doel in
10 ieder geval niet gelegen kon zijn in een

20 blauwdruk van de Nederlandse regering
voor een Europese Politieke Unie op Zwarte
Maandag al van tafel was geveegd, zorgde
de Engelse premier John Major eigenhandig
dat iedere verwijzing naar het woord
25 federaal uit de verdragstekst werd
verwijderd. Zijn triomfantelijke ‘F-off’ (weg
met federalisme) is echter niet het laatste
woord gebleken. De Top van Maastricht
heeft immers niet alleen geleid tot de
30 oprichting van de EU en de aanvaarding van
de Economische en Monetaire Unie (EMU),
maar in het verdrag wordt ook het begrip
‘burgers van de Europese Unie’
geïntroduceerd. De rechten die in Maastricht
35 aan die burgers werden toegekend waren

bron: de Volkskrant van 2 januari 2002

Europese staat, aangezien binnen de
Europese Unie op geen enkele wijze aan
Europese staatsvorming gedaan zou worden.
De vraag rijst welk doel de invoering van de
15 gemeenschappelijke munt dan dient.

De gebeurtenissen die zich in december
1991 tijdens de Top van Maastricht hebben
voltrokken, stellen de historicus Brands op
het eerste gezicht in het gelijk. Nadat de

weliswaar minimaal, maar legden wel de
basis voor een verdere ontwikkeling van de
inhoud ervan.

40 Negen jaar later werd het ‘Handvest van de
grondrechten van de EU’ in Nice
afgekondigd en krachtens dat handvest
kregen de EU-burgers tal van rechten en
plichten, waaronder het actief en passief
kiesrecht. Hoe twijfelachtig de precieze
45 status van het Handvest ook moge zijn, toch
is daarmee de kiem gelegd voor de
ontwikkeling van een Europese staat.
(...)

Jaap Hoeksma

'de stille kracht van de euro'

(...)
De euro zet nu al aan tot steeds meer afstemming tussen EU-landen. Er bestaat een zogeheten Eurogroep, waarin ministers van financiën van de bij de euro aangesloten landen praten over 'beleidscoördinatie'. Niet alleen monetaire zaken, maar ook onderwerpen als vergrijzing of gezondheidszorg komen hier ter sprake. De euro-groepdeelnemers moeten bij die besprekingen op kousenvoeten lopen, omdat ze moeten oppassen niet sneller te gaan dan hun achterland aankan. Buiten dit soort politieke fora kan voortvarender aan een eensgezind Europa worden gewerkt. Op terreinen als gezondheidszorg, onderwijs en de welvaartsstaat komen specialisten regelmatig bijeen om beleid en prestaties van EU-landen met elkaar te vergelijken, en vast te stellen wat het beste uitpakt. Staatssecretaris voor Europese Zaken Dick Benschop vertrouwt vooral op dit informele proces, door hem betiteld als 'Netwerk Europa'.

(...)
Joschka Fischer, de Duitse minister van Buitenlandse Zaken, deed vorig jaar mei nog wel een poging, maar kwam niet verder dan het fantasieloos hameren op het aambeeld van het federale Europa, compleet met regering en direct gekozen president. Een concept dat historisch gezien nog wel begrijpelijk is, als poging van de founding fathers van de EU weg te komen van het oorlogstrauma, maar dat geheel voorbij gaat aan de beleving van de burgers, die al moeite genoeg hebben de ontwikkelingen bij te houden - zie hun wantrouwen jegens de

bron: de Volkskrant van 29 december 2001

euro als een ongevraagd en daarmee in wezen ondemocratisch project.

Daarom zou het onverstandig zijn nu het visioen van Fischer na te jagen door de politieke integratie te versnellen. Sterker nog het is ronduit gevaarlijk, zoals de Amerikaanse politiek filosoof Larry Siedentop terecht heeft betoogd. De auteur van 'democracy in Europe' meent dat de Europese elites een 'crisis van de democratie' riskeren wanneer zij op dit punt de afhoudende opstelling van de publieke opinie negeren. Zouden de politieke elites nu politieke integratie forceren, dan kunnen extreemrechtse krachten, hamerend op een verlies van nationale en regionale cultuur, daar politiek profijt van trekken, vreest Siedentop.

Het initiatief hoort dan ook na 1 januari niet bij de politiek te liggen, maar bij de burgers. Die moeten eerst de kans krijgen te wennen aan de euro, nostalgie over het verdwenen geld omwisselen voor een pragmatische acceptatie van de Europese munt. Daarna zal niet veel veranderen; het geruzie tussen lidstaten en een slecht functionerend Europees Parlement blijft. Maar de euro zal, geholpen door de mondialisering, zijn stille, integrerende werk doen. Geen Nederlander, Duitser of Portugees hoeft zich tot het Europees burgerschap te bekeren. Geholpen door de stille kracht van de euro zal hij die status vanzelf verwerven.

Fokke Obbema

■ Opgave 2 De politieke integratie van Europa

Bij deze opgave horen de teksten 3 en 4.

Naar aanleiding van de invoering van de euro op 1 januari 2002 verscheen in de Volkskrant een aantal artikelen. De auteurs staan stil bij de vraag, op welke manier deze invoering het begin zal zijn van een politieke integratie van Europa.

Hoewel in Nice volgens Hoeksma de kiem is gelegd voor één Europese staat, is er op dit moment nog geen sprake van zo'n staat.

- 4p **14** Leg aan de hand van de kenmerken van de EU en de wijze van besluitvorming binnen de EU uit dat er op het ogenblik geen sprake is van één Europese staat.

In de afzonderlijke Europese landen heeft het staatsvormingsproces een aantal eeuwen geduurd. Hoewel er geen sprake is van één Europese staat, heeft de EU wel enige kenmerken van een democratische rechtsstaat.

- 2p **15** Welk kenmerk van een democratische rechtsstaat herken je in tekst 3?

Obbema stelt in tekst 4 dat het onverstandig zou zijn de politieke integratie nu verder te versnellen. In de teksten 3 en 4 komen enkele (algemene) factoren aan bod die doorgaans een verdergaande politieke integratie van een internationale organisatie als de EU belemmeren.

- 4p **16** Noem twee algemene factoren die verdergaande politieke integratie in Europa in de weg staan en die in de teksten te herkennen zijn.
Ondersteun elke factor met een citaat uit tekst 3 of 4.

'In de Europese Unie gaan representatie en representativiteit niet per se samen'.

- 3p **17** Leg uit dat deze stelling opgaat voor het invoeren van de euro en de plannen voor verdergaande (politieke) integratie in de Europese Unie en geef als ondersteuning hierbij een citaat uit tekst 4.